

Koronowo ^[1]

Wysłane przez admin w ndz., 2016-04-10 22:40

Koronowo – miasto z 11 tys. mieszkańców, położone nad Zalewem Koronowskim.

Historia Koronowa

W końcu XIII wieku powstało tu opactwo [Cystersów](#) ^[2]. Prawa miejskie Koronowo uzyskało w 1369 roku. Podczas wojny krzyżacko – polskiej w 1410 roku doszło do [bitwy pod Koronowem](#) ^[3], w której zwyciężyło rycerstwo polskie. Miejskowy klasztor posiadał rozległe dobra, zakonnicy prowadzili od XVI wieku szkołę przyklasztorną, która była niezwykle ważnym ośrodkiem kultury i nauki. Od 1772 roku miasto znalazło się w [zaborze pruskim](#) ^[4]. Władze pruskie przejęły majątek zakonny, a w 1819 roku skasowały klasztor. Do 1938 roku miasto leżało w województwie poznańskim, potem w pomorskim.

Zwiedzanie Koronowa

Zwiedzanie rozpoczynamy od **Izby Muzealnej** przy Punkcie Informacji Turystycznej na Placu Zwycięstwa. Budynek pochodzi z pierwszej połowy XIX w. Dawniej obiekt przeznaczony był do zamieszkania, w okresie międzywojennym służył jako sklep kolonialny oraz winiarnia Grabowskiego, a tylną część parceli zajmował kiedyś spichrz. Jedno z pomieszczeń zawiera ciekawe zbiory Izby Muzealnej. Wśród prezentowanych eksponatów (w czasie kiedy nie ma wystaw okolicznościowych) obejrzeć można m.in. narzędzia kamienne pierwszych mieszkańców tych terenów, urnę glinianą, dokumenty dot. Koronowa z czasów zaboru pruskiego i okresu międzywojennego, stare gazety z informacjami o Koronowie; sporo różnych, starych przedmiotów użytkowych itp.

Kolejnym punktem zwiedzania jest koronowski Rynek, stanowiący centralną część miasta. Cechuje się zabudową szachownicową, charakterystyczną dla lokacji na prawie magdeburskim. Kształt rynku stanowi prostokąt 90 na 70 m, z którego narożników odchodzą prostopadłe po dwie ulice. Większość budynków pochodzi z XIX w. chociaż część z nich pobudowana została na fundamentach znacznie starszych – jeszcze gotyckich jak np. [koronowski ratusz](#) [5]. Powstał w pierwszej połowie XIX w. W roku 1913 był przebudowany i rozbudowany. Nowa architektura zawiera późnoklasycystyczny portal i neogotycki szczyt z zegarem i herbem miasta. Z Rynku kierujemy się na wschód wchodząc w ul. Garncarską. Po minięciu ratusza skręcamy w prawo w ul. Farną i idąc dalej dochodzimy do [kościół św. Andrzeja](#) [6]. Pierwotnie był tu kościół drewniany, zbudowany na przełomie lat 1382-1396. W obecnej postaci powstał w 1599r. za sprawą starań opata Wawrzyńca Żalińskiego. Zachowuje tradycje gotyckie połączone z późnobarokowym i rokokowym wystrojem wnętrza.

Wędrujemy dalej ul. Farną i tuż za kościołem przechodzimy na drugą stronę ulicy aby za moment skrócić w prawo w ul. Szkolną, którą docieramy do skrzyżowania z ul. Sienkiewicza. Tutaj możemy obejrzeć budynek dawnej [synagogi](#) [7]. Synagoga powstała w 1856r. W 1938 r. wykupiona od gminy żydowskiej w Bydgoszcy została siedzibą Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. W czasie wojny przejęta przez Niemców służyła jako magazyn. Po wojnie przekształcona w kino „Brda”. Aktualnie użytkowana jest przez reaktywowane Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”. Ulicą Sienkiewicza kierujemy się na południe skręcając następnie w prawo w ul. Wodną. Idąc prosto przechodzimy przez skwer króla Kazimierza Wielkiego obok pomnika poświęconego mieszkańcom Koronowa, którzy nie wrócili do swojego miasteczka z II wojny światowej.

Dalej w lewo ul. Bydgoską dochodzimy do pomnika upamiętniającego zwycięską bitwę z Krzyżakami pod Koronowem. Z tego miejsca -10 października 1410r. wojska polskie wyruszyły w pogoń za wojskami krzyżackimi. Walka została stoczona pod Wilczem. Po długim i wyczerpującym boju zwycięstwo nad wrogiem odniosły wojska [króla Jagiełły](#) [8]. Szalę zwycięstwa przeważyło zdobycie przez Jana Naszana, herbu Topór, chorągwi krzyżackiej. Bitwa ta zasłynęła w literaturze za sprawą [Długosza](#) [9], który w swoich kronikach pisał: „Mało w naszym wieku pamiętają tak sławnych bitew pomiędzy chrześcijanami a barbarzyńcami; rzadkie bywają przykłady takiego męstwa, takiej wytrwałości i wzajemnego ubiegania się o zwycięstwo. A lubo wygrana pod Koronowem była rzeczywiście mniejsza niż pod Grunwaldem, wszelako ze względu na niebezpieczeństwo, wytrwałość i zapał walczących, można ją wyżej kłaść nad grunwaldzką”. Stąd już blisko do najcenniejszego zabytku Koronowa, jakim jest kościół poklasztorny cysterski.

Cystersi przybyli do Koronowa w 1288r. z pobliskiego **Byszewa**. Już w roku następnym rozpoczęli

budowę kościoła. Za twórcę projektu uważa się mnicha Theodricusa. Powstające zabudowania były murowane z cegły w stylu gotyckim. Jest to trójnawowa bazylika z transeptem i dwoma rzędami kaplic. [Zespół klasztorny](#) [10] przez około sto lat po rozpoczęciu budowy bardzo dobrze się rozwijał. Wskutek zatargu konwentu z okolicznym rycerstwem klasztor został spalony. Na przełomie XVII/XVIII w. opat Ignacy Bernard Gniński doprowadził do przebudowy wnętrza kościoła ze stylu gotyckiego na barokowy. W tym czasie również wyposażono kościół w nowe - barokowe, bardzo cenne elementy wystroju. W 1819r. za sprawą władz pruskich nastąpiła kasacja zakonu. Zabudowania klasztorne zostały przekształcone w więzienie. Kościół początkowo używany był jako symultaniczny, później stał się wyłącznie katolickim.

Wnętrze kościoła zawiera wiele szczególnych dzieł: ołtarz główny z obrazami Bartłomieja Strobla z 1647, piękne stalle, dziesięć obrazów przedstawiających zdarzenia z życia klasztoru, chór muzyczny rokokowy, ambonę z XVII w. oraz wiele innych elementów, których urok możemy dostrzec zwiedzając kościół. Dodatkowo ciekawość wzbudza szereg tajemnic otaczających klasztor, nierozwikłanych do dzisiaj jak np. [obraz przedstawiający króla Jana III Sobieskiego](#) [11] witanego przed klasztorem przez opata koronowskiego z orszakiem zakonników. Niestety takie wydarzenie nie ma potwierdzenia w dokumentach historycznych. Idziemy dalej na południe ul. Bydgoską i za budynkiem więziennym skręcamy w lewo w ul. Klasztorną. Tutaj możemy obejrzeć dawny pałac opata z przełomu XVII i XVIII wieku. Dzisiaj niestety budynek mieszkalny w złym stanie technicznym.

Jeżeli pogoda nam dopisuje warto pójść dalej trasą ścieżki dydaktycznej historyczno - przyrodniczej „Cysterski Gaj” i zagłębić się gęstwiną zieleni parku Grabina. Jeżeli nie chcemy wchodzić do części przyrodniczej /Grabina/ wracamy w kierunku centrum i przed mostem skręcamy w lewo i zaraz w prawo w ul. Kasprzaka do ul. Nakielskiej i w lewo do góry do [Diabelskiego Młyna](#) [12]. Jest to młyn wodny pierwotnie wybudowany około roku 1800, aktualna postać pochodzi z poł. wieku XIX, czynny do lat powojennych. Posiada konstrukcję szkieletową z wypełnieniami ceglanymi - rodzaj zabudowy szachulcowej. Zachowało się koło młyńskie nasiębierne o średnicy 9 m. To już kres naszej wędrówki. Stąd wracamy na rynek.

Autor: H. Miłoszewski